

Redactiunea

se affia in

Strat'a tragatoriului

(Lövész-utca), Nr. 5.

Scrisorile nefrancate nu se primescu decâtu numai de la correspondintii regulari ai „Federatiunii.“ Scrisori anonime nu se publica. Articlii trimisi si nepublicati se voru arde si numai la cerere espressa se retorna.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Joi-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune :
 Pre trei lune 3 fl. v. a.
 Pre siesse lune 5 „ „
 Pre annulu intregu 10 „ „

Pentru Romanii :
 Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
 Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
 Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni :
 10 cr. de linia, si 30 cr. taca' timbrale
 pentru fiesce-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
 Unu esemplariu costa 10 cr.

B.-Pest'a, 26. Jan. 7 Fauru 1874.

Votulu camerei deputatilor Ungariei a supr'a proiectului de lege pentru regularea scandalosei affaceri a callii ferrate orientale (Transilvane) au arretatu in tota goletatea precari'a situatiune in care se affia ministeriulu actualu si partii'a deakiana, s'au arretatu pana la evidintia, ca ministeriulu nu mai are majoritatea camerei, ministeriulu este paresitu, prin urmare nu-i remane alta decâtu a se retrage. S'au arretatu mai de parte ca partii'a deakiana, nu mai esiste. Numele lui Deacu nu mai are prestigiulu de a tiené compacta si disciplinata partii'a ce domni siepte anni de dille. Dissolutiunea partitei deakiane este completa, este consummata. Leulu ranitu de dorere jace inchisu in chili'a sa. Dissolutiunea partitei salle au observatu-o antaiu insu-si Deacu si vedindu ca nu mai pote remedia reulu s'au retrassu, lassandu sorti partii'a ce nu o mai pote conduce. Spusessemu la timpulu seu, ca intr'una conferintia (7. Dec. a. tr.) la Andrassy, acestu-a credea ca crisea ministeriale se pote conjura prin fortia („rānczba kell szedni a Deák pártot“) tienendu de scurtu pre aderinti si eliminandu pre malcontenti. Andrassy nu voiá s'au audia de fusiune, („lesz belőle kőfűz“ propriele vorbe) ei dedatu a comandá, credea tare in steu'a sa, care inse pare a-lu paresi. Unu deputatu, fostu ministru, a carui nume inca se amintia pre tempulu acellei crise, audindu despre ordinulu de batalla, indignatu disse „Ce? voru s'au ni dee cu petiorulu! — Ba li vomu da noi mai antaiu.“ — Acest'a se si plini mai nainte decâtu se accepta, pentru ca tota rigorea affectata trech fara de urma si ministeriulu cadiu in totale nepotintia. Manoperele partitei Lonyaiane avura successulu deplinu. Ecce ce pote passivitatea resoluta, essecutata cu tenacitate si intelligentia.

Indesiertu ar fi argumentarea ca la votarea d'in cestiune ministeriulu avu majoritate de 13 (nr. ominosu) voturi, ca-ce se scie cum si pentru ce resulta acesta neinsemnata majoritate. Toti deputatii gov. absenti fusera chiamati prin telegramme si venira a scapa cu votulu loru ministeriulu, dar caus'a principale, ca ministeriulu nu cadiu asta data, fu situatiunea. Ce era de facutu in ajunulu plecarii domnitoriulu la Petropole? Cine avea s'au succeda? D'in sinulu carei fractiuni parlamenarie avea se essa noulu ministeriu? Totu atate intrebări la cari nimene nu potea s'au respundia. Prin urmare partii'a deakiana dede numai de mare sila ministeriulu sprignulu ei involuntariu pentru a scapa nu ministeriulu de cadere, ci tierr'a de mai mari incurcature. Cu tote sfortiarile inse, neci acesta maioritata nu era, de n'ar fi fostu deputatii Croatiei, cari numai ei singuri salvara de morte triumviratulu Szlavy-Szende-Szapary.

Deci situatiunea presente este numai unu armistitiu, alle carui dille espira indatu cu intorcerea domnitoriulu d'in calleteri'a sa. Venturatu s'au si cestiunea dissolverii camerei, inse resultatulu noueloru alegeri ar fi nemicitoriu nu numai pentru acestu ministeriu, ci preste totu, pentru ori care ministeriu binevedutu la curte, ca-ce in asta miseria generala si goliune a vistierii statulu, ministeriulu ne mai avendu bani, prin

urmare ne mai potendu cumperá voturile, oppositiunea si anume partea ei extrema, *fractiunea din 1848, ar castigá terrenu immeusu in tierra*, si acest'a este ceea ce turbura visurile acestui mi misteriu reactionariu si lu opresce d'a nu face apellu la tierra, lipsindu cellu mai potinte mediulocu de corruptiune, afflandu-se in deplina libertate de a se pronuncia, ar dovedi, ca majoritatea de pana acum au fostu arteficioasa, si neci decâtu adeverat'a espresiune a vointei salle. In astfelu de impregiurari, firesce ca nu mai pote fi vorb'a de disolvere. Acestu ministeriu este condamnatu a mai vegetá, mortu fiindu. — Tota activitatea lui se va margini a presentá camerei proiecte de legi cu totululu indifferenti, pentru ca cestiunea de incredere s'au nu se mai pote sulevá. — Numai unu ministeriu nou, de nu i-ar succede neci lui a-si castigá maioritata, ar poté s'au suatuesca si s'au cera domnitoriulu disolverea camerei, cu care nu se mai pote guverná, si apellarea la tierra, ca acest'a s'au se pronuncie dar pana atunci mai este catu-va timpu.

Momentos'a votare in caus'a callii ferrate de ostu a creatu pentru cabinetulu dlui Szlavy una situatiune tare neplacuta si nesecura. Cu privire la passii ulterioari ai acestui nenorocosu guvernulu organele de publicitate mai bine inspiate aduc felu de felu de sciri, d'entre cari unele se d'cu a fi basate chiaru pre concluse alle consiliulu de ministri. Asia intre altele „Correspondinti'a Ungara“ dice, ca guvernulu ar fi renunciatu cu totulu la idea disolverii parlamentulu, si acum s'ar ocupá mai seriosu numai cu idea de retragere de la guvernulu, inse si acesta cestiune in impregiurari de facia nu se pote resolve definitivu, de-ora-ce de una parte calleteri'a Domnitoriulu la Petropole, era de alta parte lucrările commissiunii de 21 membri impedece ori-ce passu decidiatoriu in acesta privintia. Resultatulu lucrariilor numite commissiuni se accepta mai verosimil din motivulu, ca de la aceste lucrări depinde incatu-va formarea noului cabinetu. D'ocamdata guvernulu are de cugetu a presentá parlamentulu numai astfelu de proiecte de legi, cari nu involvu in sine nice cestiune de partita nice de cabinetu, si-apoi asemeni proiecte sunt una multime, intre cari si de natura urgenta.

Diuariulu „Baloldal“ affia, ca fostulu ministru de finantie Kerkapoly va presentá sub-commissiunii de 9 membri unu planu despre platirea imprumutulu ultimulu de 75 millione. Precum se scie, imprumutulu este d'a se plati in restempu de cincii anni. D. Kerkapoly vré s'au infintie die pentru stergerea aceste detorie unu fondu anumitu, care are s'au se formece din acea parte a restantieloru de dare, despre care se pote sc' cu securitate, ca in tempulu cellu mai d'aprove va intrá in vistierii'a statulu.

Nru 34. AEM

Procopiu

Archiepu allu Transilvaniei si Metropolitulu allu romaniloru gr. or.

Iubitulu cleru si poporu din eparchi'a Aradului, Daru si pace de la Domnedicu Tatalu si Domnulu nostru Isusu Christosu!

Sub impressiuni dureroase vi-amu fa-

cutu cunoscuta despertirea Nostra de eparchi'a Aradului acum cu bucuria venimu a Vi anuciá voue, iubitu cleru si poporu din eparchi'a Aradului, ca scaunulu episcopescu allu eparchiei Vóstre, vedutu cu indepartarea Nostra de acolo, sa deplinitu era-si; (se dá istoriculu alegerii si a confirmatiunii.) Si dupa tote aceste, archimandritulu Mironu Romanulu prin Noi, cu impreuna lucrarea Pr. Stitulu D. Episc. allu Caransebesiulu Ioanu Popasu, sub sant'a liturgia celebrata in biserica catedrala metropolitana din Sabliu, Domineca in 13 a lunei currinte, dupa renduel'a santei nostre biserice s'a chirotonitu de archireu si in poterea gramatei Nostre metropolitane imanuate lui si s'a investitu cu jurisdic-tiune episcopésca in eparchi'a Aradului.

Ca metropolitulu allu vostru legiuitu cu bucuria si cu deplina multumire Vi aducemu acest'a la cunoscintia sciindu ca cu asemenea bucuria si multumire veti imbracisá si voi toti prealesulu vostru, pre Pr. santitulu D. episc. allu Aradului Mironu Romanulu, carele in poterea darului primitu, si conformu promisiunii si juramentulu depusu in facia bisericei, are s'au guverneze apostolesce in Domnulu eparchi'a de Domnediu scutita a Aradului, si a pace turm'a lui Christosu, nisuintu cu tota poterea si resignatiunea: ca lumin'a lui asia s'au lumineze inaintea omeniloru, ca vedindu faptele lui celle bune, s'au premarésca pre Tatalu nostru cellu din ceriuri.

Inca ve vestimu iubitorulu! ca pentru introducerea noului vostru episcopu diecesanu in eparchi'a sa, Noi cu privire la §. 105. din statutulu organicu, pre archimandritulu si vicariulu Nostru archiepiscopescu de aici, Preacuviosulu si Preacnorab. Parinte Nicolau Popea l'amu denumitu de mandatarulu allu Nostru metropolitanu, cu insarcine: ca pre nouchirotonitulu episcopu allu Aradului Pr. santitulu D. Mironu Romanulu, la terminulu, care prin contiellegere l'amu pusu pre Dominec'a lassatulu de carne, adeca pe 3. Februaru vechiu a. c. s'au introduca solenelu in eparchi'a sa, dandu cetire in biserica catedrala din Aradu gramatei nostre metropolitane la inceputulu santei liturgie; la carea solenitate dara ve poftimu, ca dupa cuviintia s'au ve infacisiatu catu se pote mai multi din rondulu preutime si allu poporulu eparchialu, spre a manifestá in persona iubirea si alipirea vostra, indetora'ta reverintia, supunere si ascultare cátra noulu vostru archipastoriu.

In fine poftimu si indrumamu pre Onora'ta preotime parochiala si pre toti crestini nostri din tote partile eparchiei Aradului: ca in santele rogatiuni s'au pomenésca pre noulu seu episcopu diecesanu Pr. santitulu archiereu Mironu, si in tote trebile, unde se cere vre-unu svatu, indreptare, judecata seu deslegare, cátra acelu-a-si legiuitu episcopu diecesanu s'au se intorca; — impartasindu-ve Noi totoruru binecuvantarea nostra archieresca.

S'a datu in Resiedinti'a nostra archiepiscopo-metropolitana din Sabliu, la 15 Ianuariu. 1874.

Suspomentulu umilitu Archiepiscopu si Metropolitulu.

Romanii si statulu militariu.

„Estremulu midilocu allu politici ca totu de-una este resbelulu“ . . .

Tactic'a milit.

Pucinele cuvinte, citate in fruntea articulu, din manualulu despre „Tactic'a militaria“ sunt d'ajunsu pentru a convinge deplinu pre fia care cetatienu adeveratu si seriosu cugetatoriu despre importantia studiulu militariu si essercerea in tote armele. Era cellu ce se pote laudá si cu esperintia in acesta privintia, negressitu, nu va redicá neci cea mai mica indoieala asup'a adeveratulu acelloru cuvinte, asup'a acellei afirmatiuni neresturnate inca.

Frecările, certele, ciocnirile intre deosebitelu popore, natuni, staturi sunt permanente, neintrerupte, acusi acute, vehemente, acusi mai pucinu acute, mai alessu in tempulu presinte candu trebuintiele si lipsele s'au immultitu si mana in mana cu acesta immultire s'au desvoltatu necredintu si artea d'a crea poteri, d'a produce masine pentru mutilarea, uciderea omeniloru.

De multe-ori pacea remane invingutoria adeca nadusiesce pre tempu mai lungu seu mai scurtu iminentea isbucnire a resbelulu, si acest'a se intempla seu prin arbitriuri, seu prin impregiurari nefavoritorie partiloru litiganti, seu prin alte constellatiuni obvenitorie. Inse mai adese-ori resbelulu errumpe, si apoi estensiunea, vehementia, scopulu, cu care se porta, cu unu cuventu, effectulu acestui resbellu este creatoriu de noue constellatiuni politice si sociali mai apesatorie, mai daunatose pentru cei invinsi seu trantiti.

Invingutoriu, tare, domnitoriu este poporulu seu statulu, care in partea sa are nu numai mai desvoltate poteri fisice, ci si celle morale si intelectuale; poporulu mai pucinu desvoltatu in aceste fortie seu vegetedia numai, ceea ce este degradatoriu, stricatiou pentru una natiune, — seu se stinge de pre facia pamentulu. Astfelu de relatiuni si referintie au supeditatu neincetatu Istoriei omenime materia, si va supedita totu-de-un'a pana candu voru esiste omeni si pana candu essistinti'a loru va fi legata de conditiunile de pana acum'a.

Dupa celle premissu deci, nu este greu a se pronuncia, daca este folositoriu, neincunguratu de lipsa seu este nefolositoriu, stricatiou, ca asta-di ori si care poporu, de la cellu mai micu pana la cellu mai numerosu, se conosca arm'a si se o scia bine manú.

Inse acum'a se videmu, noi Romanii, mai alessu cei ce nu suntemu fericiti a ne poté numerá inca intre cetatiunii Romaniei libere cum amu státu si cum ne portámu facia de acestu principale ramu allu vietiei sociale, de statulu militariu.

In nru inceputoriu d'in a. c. allu „Transilvaniei“ a apparutu unu articulu in acest'a privintia; nu voiecsu aici s'au reproducu acellu articulu, prea bine compus, ci lu-recomendu cu tota caldur'a romaniloru, mai alessu celloru juni, spre cetire, Io me voiu nisui asta-data a continuá, a completá dupa potere acellu articulu succesu, arretandu si illustrandu perderea si casegulu, ce pote, si ce negressitu va resultá pentru noi romanii d'in essercerea seu negligarea scientieloru militare.

Sute de anni, de la caderea nostra, furamu numai spre lucru intrebuintiati, altii gustau placerile osteneleloru. Eramu buni se solvimu tote cugetabilele contributiuni, si conjuratii inimici redicau bunastarea loru, a institutiuniloru si instituteloru loru. In fine, in arm'a deplorablei stari, la care ne

apesara, romanii dănu și dănu pana în acestu momentu nepretuita contributie în sange.

Sangele a mii și mii de romani curgea, și departe de marginele patriei lor strabune spre aperia averii și poterii chiaru a inamicilor; spre imultirea și radicarea imperiului și a domniei chiaru a neamicului; spre sustinerea tronului, spre redicarea gloriei și auctorității straine.

Era noi pururea remaneam și remanem neconoscute, neconsiderate la impartirea favorurilor nu numai, ci chiaru acestu ajutoriu datu de noi se folosea, se întorcea era în capulu nostru, spre mai aspră apeară a noastră.

Cu câtu te dovedesci mai loialu, mai plecatu spre pace și binevoire, mai sinceru facia cu tiranulu teu, acestu-a se porta cu atâtu mai insolent, mai nerusinat și mai netollerant.

S'a probatu destullu, că redicarea inimicilor nostri este mortea noastră, pentru că ei nu vreau se întielega altmintea folosirea poterii și pusetiunii lor, și orbiti de acesta natima, nu sunt cu bagare de seama neci la interesele, cari numai comune potu fi.

De acestu reu, de acest'a stare nemeritata noi romanii nu potemu altmintea scapă, de câtu numai dăcu vomu face neincunguratele progresse nu numai în cultur'a și cultivarea vietii civile, ci dăcu ne vomu lapedă și de indiferentismulu, de ur'a, ce este în poporulu nostru contra vietii militare, cari insusri daunaciose d'altmintea nu ni sunt innascute, ci sunt infundate în noi cu calculu, cu scopu anumitu de secularii nostri inimici, fiindu că ei prea bine au vedutu în romani eminențele calități ce ei possu și ca civi liberi și ca ostasi ai patriei.

Acestu reu, acest'a buruiana esotica inradecinata trebuie scosa, trebuie strivita d'în anim'a poporului, pentru ca anim'a curatita se pota farimă capulu sierpelui ce o pandesce și, amefindu-o, o tiene legata de peteculu de acuma una mii ani.

Loculu și tempulu cellu mai bunu și mai correspunditoriu pentru effectuos'a operatiune amintita este scol'a, este gimnastic'a, precum a și inceputu a se întimplă acest'a la alte natiuni collocutorie.

Trebuie tredita și nutrita în fraged'a anima a copilului inclinatiea, iubirea și atragerea pentru carier'a, vietii militaria, pentru că asta-di, multumita tempului, nime nu mai este ostasiu, ca se fia numai batutu și heftu ca unu obiectu fara anima și sufletu.

Tractarea și pusetiunea ostasiului este asta-di cu totulu osebita de ceea a trecutulu, este mai conforma, mai demna unui aperatoriu allu vetrelor, și allu vietii civilor; celle ce mai sunt d'a se îndreptă și imbunetati conformu spiritului și cerintelor tempului, speru firmu, tempulu asemenele va aduce cu sine câtu mai curundu.

Pentru ca se tragemu folosulu venivitu d'în statulu militariu nu este d'ajunsu că asta-di natiunea romana are la 100,000 feciori, bravi luptatori sub standardele ostei regulare, inse i lipsesce inteligentia militaria. Tocmai precum unu poporu ce numera milioane nu se bucura d'o sorte mai buna, dăcu n'are cine se-i ajute a si-o croi, dăcu i lipsesce inteligentia.

Intelligentia la militia sunt subofficieri, dăcu mai cu sama officieri de rangu inferioro și de mai mare. Officieri inse se facu asta-di numai acei-a, cari prin studiu și zellu, prin devotatiune și iubirea armei se probeada, se cualifica de atari.

Cea mai buna ocaasiune spre acest'a au tenerii, asié numiti voluntari pre unu annu. Inse neci alti, cualificati prin studie premergatorie, nu sunt eschisi de la acest'a nisuintia.

Numeru unde subofficieri și officieri romani sunt în numeru correspunditoriu la regimentele romane se pote speră una mai buna sorte a ostasilor romani; numai atunci pote fi vorba d'o adevărata cultivare și crescere a gregarilor ordinari, numai atunci voru fi acesti-a crutiati și scapati de batjocurile, injuraturele și ignorările superiorilor de alta limba, suflati de tote venturile, cu cari straini bietulu gregariu romanu nu se pote întielege neci asupr'a

cellor mai de lipsa lucruri alle servitiului, cu atâtu mai pucinu se pote insufletu la momente supreme pentru causa și scopu.

Ecce si aici una causa, d'în care inca usioru ni potemu explică ur'a catra militia a cellor mai multi; de si e forte demnu de attentione cum gregarii romani pre langa tote aceste pedece și greutăți nespuse, totu de un'a, în celle mai supreme momente, au doveditu că sunt demni de chiamarea și pusetiunea lor, sacrificandu viet'a, sangele lor, cu care scumpu pretiu ar' fi potutu cascigă mai multu, sacrificandu-o numai pentru a loru patria, și natiune apesata.

La arme dăcu juni Romani! La arme cu resolutiune și seriozitate. Cultivati și scientiele mili arie; dedicati-ve cu sufletu și corpu și statulu militariu, se sciti înverti fara teama spad'a și ochi ape și munti, că-ci asta-di numai astfelu se pote insufletu respectu în med'n'a ferocilor inimici, și înaintă sortea natiunii.

„Estremulu midilocu allu politicee este resbellulu;“ seau romanesce mai la întielesu: „La politica i dai, în urma, cu spad'a în capu.“

Martetiu.

Din tierr'a Bârsei, 2/2 1874.

Dle Red! De multu nu ti-am scriu. Si ore despre ce eră sè-ti și scriu? Despre saracia, essecutiuni de totu soiulu, bole epidemice și multe alte necadiuri cari apesa și pre la noi preste mesura spinarea bietului poporu, nu aveam gustu ca sè ve scriu. Lamentatiuni de acestea cetimu nu numai în diariile nostre, dăcu și în cele straine, destulle. Apoi de alta parte acum este timpulu carnevalului; tempu de bucuria și veselie, candu trebuie sè mai punemu și de laturi necadiurile de tote dillele și sè ne cantămu și câte una ora de bucuria.

Cu acestu scopu me dussei si eu la 12 Ianuariu la Brasieu. Eră d'îna din urma a annului și asié numit'a „reuniune romana de gimnastica și cantăr.“ anuciasse unu concertu cu dansu, pentru ser'a acelei dille, la otelulu nr. 1.

Acesta reuniune mi eră cunoscuta din laudele cetite cu deosebite alte ocaasiuni în diariile nostre; deci indata și alergai la numerulu 1. ca sè me îndulcescu și eu de frumsetia muzicee vocale carea o cultivadia acest'a reuniune și sè vediu publiculu romanu cultu allu Brasieului adunatu într'o societate.

Concertulu cu dantiu, aveă scopulu sè impreune tota elit'a brassioveana la unu locu pentru d'îna din urma a annului și annulu nou, — totu-odata se castige și ce-va venit, pentru ajutorarea pruncilor romani miseri. Cunoscardu eu gustulu frumosu allu brassiovenilor, precum și filantropia lor, m'am grabitu la sal'a de concertu de timpuriu, temendu-me, că intardiandu-me nu voi poté capetă locu. Si ce sè vedi, sal'a eră pre jumetate gola. Dorintia de a vedé publiculu cultu romanescu, adunatu într'unu locu, mi remase desierta. Me incunoscutia dupa causele, cari tienura de parte, pre multe familie fruntasie, în specia pre aristocrati'a nostra financiale, de la participarea la acesta petrecere natiunale, și mi-se spuse, că la unii lipsesce gustulu pentru artile frumose, alii si-au în casina societatea lor de „ferbelu și macao,“ era alii s'au dedatu a merge la productiunile reuniunii numai candu nu se platesce „intrarea“ s. a.

Cu tote aceste s'au adunatu unu publicu romanu forte frumosu și multi straini. Concertulu s'a inceputu. Se cantara sub conducerea orcestrului totu opere classice. Reuniunea a facutu sub conducerea noului magistru de cantu, D. Dim'a, progresse forte laudabile. Atâtu „soli“ cantati de singurateci, câtu si întregulu a mersu preste astep-tare bine. Publiculu a fostu cu atâtu mai surprinsu, cu câtu că, mai nainte se cantau numai versuri simple, la conveniri, era astadata arretara, cumca sciu straplantă și music'a classica între romani și cumca limb'a romana si-are întreaga flessibilitatea și este destulu de melodiosa și pentru a essecută opere classice de alle compositorilor cellor mai renumiti europeni. Totulu m'a încantatu, si duceamu la tierra celle mai pla-

cute suveniru de la aceste conveniri, de nu m'ar fi indispu doue lucruri.

Este lucru în genere cunoscutu cumcă limb'a cea mai frumoasa și mai culta romanesca, în Transilvania, se vorbesce la Brasieu. Poti cugetă, Dle Red! că noi provincialistii, mestecandu-ne prin publiculu cultu allu Brasieului, tragemu cu urechi'a în tote partile spre a ne îndulci de frumsetia limb'ei romane, vorbite de domnele și cavalerii cei civilisati ai Brasieului; poti apoi și precepe, câtu de amara ti-este suprinderea candu audi pre unele din frumosele și elegantiile publicului romanu conversandu—nemtiesce! Acest'a fu unu lucru ce m'a indispu.

Me indispuose apoi, atâtu pre mine, ca pre sateanu, câtu și pre întregu publiculu, portarea neculta a unor cavaleri cu cocarde pre peptu, sub essecutarea unuia d'în punctele pragramei.

La mediulu noptii, conformu pragramei se compuse unu juriu, carele tienu judecata penale asupr'a nefericitului annu 1873. Accusatoriulu fu advocatulu I. P. era aperatoriu advocatulu I. L. De ambo partile se descrie cu coloru destullu de viue, tote neintielegerile, ur'a, invidia și tote vitiele sociale, cari le simfira romanii în corpu natiunii în decursulu annului 1873. Deschilirea între accusatoriulu și aperatoriu nu eră în punctele de accusatiune, ci în person'a inculpatu. Precandu accusatoriulu invinovetia pentru tote pre annulu 1873, carele siede pre banc'a inculpatilor în person'a dlui concep. advocatulu S...., pre atunci aperatoriu puneă vin'a pentru tote punctele de accusatiune pre noi pre romani. Juratii consentra cu aperatoriu și absolvira pre inculpatulu, sustienendu dreptulu istoriei, ca sè judece asupr'a annului 1873. și a supr'a nostra cari am vietuitu în tr'insulu. Pertractarea fu de mare interessu și doctrina sociala, ce peccatu inse, că vre-o câti-va teneri de ai nostri, cari se vede, că au gustu numai pentru dantiu, în continuu a conturbatu inadinsu, essecutarea acestui punctu d'în programa, și au disgustatu cu portarea lor bunulu simtu allu publiculu.

Intrega petrecerea în sine, fu forte animata și dantiulu tienu pana la diu.

În diu'a de annulu nou am datu ro a prin Brasieu, și ca totu deaun'a decă ori me ducu la orasiu, me uitai si asta-data cu tala natiunale la majestos'a zidire a scoleloru romane în suburbiulu Schiai.

La aceste scole afiai ce-va nou. Băile de aburu, proprietate a scoleloru, ce erau de vre-o câti-va ani inchise și tare ruinate, le afiai reparate și construite cu unu gustu și eleganti ce merita tota laud'a. Tota onorea cellor ce restaurata atâtu de bine acestu institutu sanitariu. Un'a inse nu potu ca sè nu li imputu. Am aflatu că adaptarea noua a băilor a costatu multe mii de florinti. Nu ar' fi stricatu ca cu asta adaptare, sè fi spesatu 5—10 florinti mai multu, și inscriptiunile „nemtiesce“ ce se afla pre edificiu si în interiorulu băilor sè le fi prefacutu în inscriptiuni romanesce. Unui romanu strainu cellu pucinu, i cade forte rōu se cetesca la edificiu romanesce, — inscriptiuni ca acestea „Dampfbad“ „Auskleidesaal“ „Sprechsaal“.

Nu de multu tienu la Brasieu și reuniunea femeilor romane balulu seu, pre cerele si-lu tiene în fia care carnevalu, se spune, că în estu annu nu a fostu asié de cercetatu, cum eră în alti anni, si cumca si lussulu eră mai moderatu, sèu dupa cumu dicu brassiovenii: domnele nu erau atâtu de tare încarcate, ca de altadata. Cris'a de bani, se simte și în piati'a Brasieului, pentru acele mai multi juruira că voru solvi pretiulu билетelor în folosulu fondului reuniunii pentru sine și famili'a lor. Deo Ddieu ca asié sè si fia. Se spune inse, că la 1869 ori 1870, candu din patriotismu, pentru că natiunea romana eră în doliu pentru drepturile politice perdate, romanii corifei din Brasieu decisera a nu se tiené balulu reuniunii, pentru carele se spesasse deja vre cate-va sute flor., atunci se obligara mai multi în scrissu, cumcă voru desdaună reuniunea.

De platitu inse nu s'a platitu nece unu banu. Sunt curiosu, că ore promissiunea facia cu balulu din estu-annu, câti insi voru tiené-o.

Este unu punctu în vietia sociala, și acestu-a se numesce punctulu de onore. Ar' fi de doritu ca omenii pre la noi sè pună mai multu pretiu și pre acestu punctu.

Delta.

Comitatulu Uniadorei, în Fanru 1874.

Prea stimate Dle Redactoru!

Decandu cu formarea partitei din centru în parlamentulu Ungariei, spiretele alegatorilor acellor deputati, cari propria autoritate au desertatu în castrele dlui Col. Ghyczy, sunt irritate în gradulu supremu, și asié nu e mirare dăcu ici colé nemultumirea alegatorilor cu procederea alesailor lor se manif stedia chiaru și în publicu. Una asemene manifestare avu locu în 25. Jan. a. c. și în oppidulu Dev'a facia de deputatulu pana acum stangaci, era de la crearea partitei din centru — ghyczy-annu dlui Ladislau Makray. În urm'a unui appellu allu presiedinteli clubului stangaciloru d'în cottulu Uniadorei cam la 25—30 alegatori stangaci se intrunira în 25. Jan. a. c. în localitățile casinei cetatienesce d'în Dev'a, spre a pronuncia verdictulu a supr'a procederii dlui deputatu L. Makray și apoi a statuti unu normativu în privintia ulterioarelor lor conduite facia de susu numitulu deputatu. Precum sum informatu, neci unulu d'între cei presinti n'a approbatu trecerea dlui L. M. la nouplamadi'ta partida ghyczyana, ba cei mai multi s'au sentitu chiaru vetemati prin desertarea dlui L. M. de la credeulu politicu confessatu cu ocaasiunea alegerii dsalle, prin urmare verdictulu condamnatoriu contra dsalle a fostu unanimu. Acestu-a una-data pronunciatu, nu mai era alta-ce de facutu, decătu a statuti unu normativu. dupa care au a se conformă alegatorii facia de alesulu lor. D'în partea notariului adunării — unu oppositiunulu cu trupu și sufletu — se fece procurarea categorica, că alegatorii d'în cerculu electoralu allu Muresiului numai considera pre dlui L. Makray de reprezentantele lor în parlamentulu ungurescu, care propunere — dupa una discussiune lunga și animata — se admisesse aproape cu unanimitate. Despre rezultatulu ulterioaru vi voi comunică la tempulu cel' er' de asta-data me marginescu a amintit numai, că d'între romani n'a participatu neci unulu la acesta adunare.

Dăcu nu me insiela memori'a, cam în diumetatea a dou'a a lunei lui Decembrie an. trec. apparusse în diariulu oppositiunulu „Hon“ una notitia privitoria la causa scolara d'în cottulu Uniadorei, în carea corospondintele anonimu temaiă pana la ceriu pre parintele banchetului d'în Brasieu dlui Ludovicu Réthi, de presinte inspectore scolariu allu cottulu Uniadorei și Zarandu. Înre multele laude lingusitorio anonimulu spuse marelui publicu ungurescu că în causa scolara dlui L. Réthi a facutu în 3—4 lune decandu e stramatatu la Dev'a mai multu de câtu facusse dlui Ludovicu Szeremley în 4 anni și apoi inchiaia: „multumita lui Ddieu, că în preparandi'a de aici-a s'a casatatu cursulu allu treile-a romanu și e spre-rare, că se voru cassă și cele lalte, de-ora-ce neci unu professoru magiaru nu propuneg romanesce, er' romanii propunu unguresce. În urm'a aceste notitie calumniatorie, dlui L. Szeremley se adressă numai decătu că tra diariulu „Hon“ cu unu articlu rectificatoriu, dar' nu avu fericirea d'a se poté îndulci de ospitalitatea lui, — dreptu-ce pentru că sè sterga macul'a arruncata asupr'a dsalle, nu-i remasse altu remediulu decătu a se adressă cu una epistola volanta câtra toti amicii și cunoscuti dsalle, spre a li arretă adevêrulu lucrului.

Departu de mine d'a voi a întreveni — că aperatoriu, în favorulu unuia sèu allu cellui-a-laltu, — ci, ceea ce me îndemna la scrierea acestor a sire și singuru numai dorintia d'a da onorab. publicu romanu unele desluciri în privintia conduitei și activității dlor inspectori scolari Réthi și Szeremley.

În câtu i-a succesu dlui Sz. a se rectifică prin numit'a sa epistola volanta, e treb'a d'insului, inse ceea ce nu potu trece cu vederea e, că, precum se vede, dlui Sz. — traindu departe de Dev'a — e reu informatu în privintia auctorelui acelei notitie d'în „Hon“ și dsa, ca unu barbatu practiqu

trebuie să știe, că asta-di nemulțumirea și-a eluptat gradul de dogma a vieții — și că, prin urmare, schimbându-se temporile, omenii încă trebuie să țină pașii cu elle. Căru de ôle. — Altu-cum fia liniscitu dlu L. Sz. că correspondintele anonimu d'in „Hon“ a avutu totu dreptulu punendu in gur'a publicului ungurescu cuvintele, că dlu L. Réthi a facutu in 3—4 luni mai multu decâtu dlu Lud. Szeremley in 4 anni. Acestu adeveru — cu dorere lu constatu si eu, si d'inpreuna cu mine lu-constata tota suflarea romanesca d'in cottulu Uniaderei, precum si correspondintele aparate mai tomn'a trecuta in „Gazet'a Transilvaniei.“ Da — dlu L. R. a facutu in 3—4 luni mai multu decâtu dlu L. Sz. in 4 anni si pote că pre venitoriu va face chiaru si minuni, facia de cari voru trebui să s ascunda anticii greci cu tota mitologi'a lor. — Dlu L. Sz. a infintiatu in periodulu activității sale de 4 anni una scola reale, una scoia de fetiie si mai pre susu de tote preparandi'a de statu cu done cursuri paralele (magiaru si romanu) prin urmare a lucratu pentru inaintarea culturii populare. Si acum'a se vedemu ce fapta nobila a facutu dlu Réthi. Acestu-a, pre langa tota laud'a — altu-cum nemeritata — necum se fi facutu vre-o fapta nobile si maretia, dar' n'a fostu si nu este in stare — nu potu sci cu voia séu fără voia — a sustiené intactu institutul preparandiului asiá precum l'a primitu de la antecessorele seu, pentru că cursulu III. romanu se affia in agoni'a mortii si multu laudatulu domnii Réthi i-tiene degia lumin'a pentru că s'e-i d'ee onorea cuvenita la inctarea d'in vietia; si acésta sorte se prepera si pentru celelalte doue cursuri romene-totu sub auspiciile dlui R. Căru, că singura acésta fapta a dlui R. este sufficienta spre a-si eternisá memori'a in anitele romanilor — Ar fi bine daca vre-unu dnu deputatu romanu ar' interpellá pre dlu ministru de instructiune in privinti'a preparandiului de statu d'in Deva, pentru ca estu-modu se cunoscemu si intentiunile guvernului in acésta privintia si pote se va evitá pericululu — éra cu privire la dlu inspectoru Réthi mi-reservu dreptulu a mai reveni si cu alta ocaziune.

Cocorul.

Camer'a deputatiloru Ungariei.

Siedinti'a de la 3 Februaru 1874. —

De si despre rezultatulu votarii intemplate in sied. de asta-di amu reportatu inca nr. precedentu, totu-si ne intorcemu la decursulu ei mai vertosu pentru obiectele de alta natura, pertractate in acésta siedintia, cari stau in legatura cu discussiunea ce s'a dezvoltatu in sied. urmatoria.

Dupa ce camer'a trece preste formalitatile indatenate, deputatulu P. Somssich iea cuventulu si adressedia ministrului de interne urmatori'a interpellatiune:

Dupa ce nu mai pote incapé nice una d'indoiela, că locuitorii din mai multe parti ale tierrei au lipsa de mediuloce de traiu, éra in tempulu cellu mai de aproape voru ave a se luptá cu lips'a totale, adeca cu fometea; — considerandu apoi, că acellu millionu. votatu din partea camerei, nu pote fi de ajunsu contra unei calamitati asié de mari si insufflatoria de grige; — in fine avendu in vedere, că municipiele, paevdiendu acestu reu, voru cautá a da ajutoriu din propriile loru poteri, adeca se voru ingriji de tempuriu, ca cellu pucinu pana de tote diliele se nu lipsesca din piatia, oratorele intreba pre ministru, ca nu cum-va affia cu scopu, ca prin una declaratiune prealabila se aduca la cunoscintia municipielor, cumca guvernulu nu numai nu va reprobá dispusitiunile municipielor in acésta privintia, ci inca inainte le aproba si intaresce?

Ministrulu Szapáry responde, că este cu totulu de accordu cu essenti'a interpellatiunii. Guvernulu nu numai că nu va impedá, ci va da chiaru si mana de ajutoriu municipielor intru realisarea unoru asemeni dispusitiuni. Cu privire la aprobarea prealabila a contractelor ce se voru inchia in acestu obiectu, ministrulu observa, că guvernulu nu pote iotari contracte, pre cari nu le cunoscé.

Camer'a trece apoi la ordenea diliei, si la intrebarea presiedintelui că „primese seau nu primese proiectulu de lege despre regulara detoriei flottante a călli ferrate de ostu“ 166 voturi respundu cu „da“ si 155 cu „ba.“ Proiectulu s'a primitu deci cu maiortate de 11 voturi. (Pana a dou'a di acésta maiortate a mai crescutu cu 2 voturi, cari, precum se affirma, cu ocaziunea votarii s'ar fi trecut cu vederea. Red.)

Desbaterea pre paragrafi (5 la numeru) inca se inchiaia fără ca se se faca vre-o modificatiune in proiectu.

Urmedia la desbateré consemnatiunaa 33. a petitiuniloru pertractate dejá de comissiunea petitiunaria.

Urbea libera reg. Neuplant'a petitiune-dia contra illegalei procedure a comitelui orasienescu de acolo, care in 3 Iuniu an. tr. fără se fi avutu vre-unu motivu, a disolvatu adunarea reprezentantiei urbane. — Cu privire la acésta petitiune comissiunea propune, ca se nu se iee in consideratiune, de-ora-ce prin acea disolvere reprezentanti'a n'a sufferitu nice una lovire in drepturile sale. — Ministrulu Szapáry dice inca si mai multu; dupa d-sa comitele supremu a disolvatu adunarea, fiindea că nu mai avu nice unu obiectu de desbatutu.

La cererea lui Costiciu petitiunea se cotesce; dupa aceea d-sa face contra-propunere, ca petitiunea se se tramita la ministeriulu de interne, ca acestu-u se reportede camerei despre starea adevérata a lucrului. — Mileficiu spriginesce acésta propunere, inse cu tote acéste ea se respinge si se primese propunerea comissiunii.

A dou'a petitiune care a datu ansa la discussiune este a pustelor Gerla si Portelek, in comit. Bichisiului. In acésta petitiune camer'a este rogata, ca se annule die dispuetiunea ministrului de interne, prin care acéste doue puste sunt provocate a se constitui intr'o comunitate de sine statatoria. — Comissiunea propune a nu luá in consideratiune acésta petitiune, de-ora-ec puste numite au destulle poteri, si materiale si spirituale, pentru ca se pota correspunderu ordenului ministrului.

Asupra acestui obiectu se incinge una discussiune mai lunga, inse fiindu tempulu inaintatu si fiindu inca mai multi deputati insinuati la vorbire, siedinti'a se redica.

Siedinti'a de la 4. Februaru 1874. —

Presiedintele deschide sied. la 10 ore din di Dupa rectificarea uneloru erori stracorate cu ocaziunea votarii de eri (celle doue voturi ratecite), processulu verbalu allu siedintiei de eri se verifica, éra petitiunile incurse se trecu la comissiunea de petit.

Camer'a trece la ordenea diliei si inainte de tote accepta si in a trei-a cetire proiectulu de lege despre regulara detoriei flottante a călli ferrate de ostu, care apoi se tramite camerei boieriloru spre pertractare.

Urmedia continuarea desbaterii a supr'a petitiunii pustelor Gerla si Portelek. Se facu din partea deputatiloru mai multe contra-propuneri, inse tote opintirile contra ucasului ministerialu n'ajuta nemica, pentru că intru aপরera lui s'a scolaru chiaru si Szlávy, care disse, că camer'a nice n'are dreptu a annullá ordinele ministrului. Astfelu cestiunea se puse la votu si propunerea comissiunii se acceptá cu mare maiortate.

Cornitieln, 1. Faurariu 1874.

Asta-di dupa essirea omeniloru d'in sant'a Baserica, si candu tata-lu meu, ca preutu adm. in comun'a Vallea-negra afflandu-se la celebrarea servitului Ddiesescu — lipaindu dara de a casa, vedemu că se presenté dia panduru cu unu juratu a in cassá restanti'a speselor comunale d'in an. 1873. eu l'intrebu pre panduru că cine l'a tramissu in di de Domineca a incassá bani fără de a-i sci cellu pucinu insemná unde-va? la ce ni-respondé, că ellu e indreptatitu de către Dnulu sub-pretore Stefanu Borosiu si spre mai mare incredere arreta indrumatiunea de la numitulu Dnu sub-pretore, care indrumatiune érá numai cu subscrierea provédiuta, dar semnul, adeca Nr. protocollului essibitionalu nu érá, inse nici nu ar fi avutu locu, pentruca indrumatiunea

séu mai bine díssu ordinatiunea érá numai din 1/8 parti din o cola de harthia, — ac inse viu incatu-va a scusá pre numitulu Dnu sub-pretore, pentruca Dsa credu că pre panduru l'a indrumatu la notariatulu de Borodulu-mare, unde, lauda Dnului, avemu notariu cercuale de Romanu, ba chiaru si din sinulu poporului apartienetoriu la cestu notariatu, si totu si Dsa ca Crestinu si Romanu bunu, intru atát'a e spre mangaierea si folosulu poporului de dupa care se sustiene, de chiaru in dilie de serbatori si Domineca essecutedia pre bietulu poporu pentru incassarea salariului seu, apoi si atunci, cátu de intieptiesce lucra, că dsa tramite pandurulu cu unu juratu comunale se indasseie banii fără a-i insemná nici in scrissu dar nici dupa datin'a b:trana pe „ravasiu“ apoi candu bietulu locuitoriu ce solvesce pe acésta calle contributiunea sa, intreba că cu cátu mai e datoriu, capeta respunsulu Dnului notariu de Romanu: „apoi inca intrebi? pana acum'a nu ai solvitu nici unu cruceriu“ apoi asiá felu de fapte necalificabile vedemu a se efeptu de către Dnulu sub-pretore si Dnulu notariu, ambi Romani.

Petru Antonescu
candidatu de notariu

Proiectu de statute.

Despre infintiarea de societati séu reuniuni cari ar' avé de scopu ridicarea de scole agricole.

§. 1.

Scopulu societatii este:

1.) Redicarea invetiamentului agricolu prin infintiarea de scole agricole romane, prin introducerea invetiamentului agricolu in scolele comunale, normale, preparandie, si in tote celle late scole districtuale seau confessionale d. e. si mai alesu in seminarie, scole reale (unde sunt), in gymnasie etc. dupa cátu va cere trebuinti'a.

2.) Inzestrarea scoleloru de agricultura, si in proportiune a toturor celoru late scole cu pamentulu necesariu pentru a face experientie cu cultivarea diferiteloru fructe, plante si erburi; pentru a infintiá scole de pomi fructiferi, de fragari etc. necesari pentru redicarea altoru rami de cultura, precum crescerea gandaciloru de metasa; — cátu si pertru prasirea de arbori silvici (de padure) etc.

3.) Inzestrarea scoleloru mai alesu a celoru speciale de agricultura cu ateliere ce ar' avea de facutu instrumintele necesarie pentru cultur'a pamentului.

§. 2.

Societatea se compune din membrii fundatori, ordinatori si donatori.

1.) Intre membrii fundatori se voru inscrie tote acele persoane, asociatiuni orasie seau comune, cari voru contribui la incoptu cu sum'a de 50 fl., cu pamentu seau alte obiecte in aceea-si valoare, cátu si voru contribui in totu annulu cu tass'a membriloru ordinari de 2 fl.

2.) Membrii ordinari voru platí pre totu annulu oáte 2 fl.

3.) Ca membrii donatori se voru inscrie tote acele persoane, asociatiuni, comune orasie, cari odata pentru totu deaun'a voru darui care-va sume mai insemnate.

§. 3.

Comitetulu acestoru asociatiuni — ori in care parte a tierelor locuite de romani s'ar' infintiá va deschide liste de subscriere benevola, cari liste se voru impartí pre la amici cunoscuti si altoru benevoitori spre a aduná bani seau materiale de la marinosii contribuenti.

§. 4.

Comitecele seau administratiunea societatii va portá liste esseacte despre toti membrii si donatorii acéste liste pre data voru fi publicate in diarele romane.

Acéste liste voru da materialulu pentru formarea unei „carte de onore.“ Un'a astfelu de „carte de onore“ va trebui se posieda fie-see care institutu nou-infintiatu si fia care scola ajutata seau inzestrata cu celle necesarie pentru propagarea sciintiei si a afaceriloru practice agricole.

§. 5.

Societatea se va constitui pre data ce

va ajuge numerulu membriloru la 20 membri fundatori seau ordinari.]

Numerulu functionariloru societatei lu va decide fia-see care societate in parte si acést'a va depinde de la multimea membriloru si de la marimea averei ce va possiede.

Functionarii voru fi allesi de adunarea generala si anume unu-presiedinte, (dupa marimea societatei) unu vice presiedinte, unu cassariu, unu secretariu s. a. Acésti-a voru avé indetorierea a inaintá caus'a societatei pre tote căllile legitime prin indemnari personale, prin provocari publice, in adunari, la petreceri s. a.

§. 6.

Totu odata cu organizatiunea asociatiunei trebuie se se alege unu consiliu administrativu; numerulu membriloru din consiliu se va decide de adunare si acést'a-i va si alege.

§. 7.

Consiliulu administrativu va avé insarcinarea:

1) a incassá fundurile si asigurá averea societatei,

2) va administrá fundurile si va intrebuintá averea societatei in modulu cellu mai corespundietoriu si folositoriu pentru societate,

3) va face budgetulu annualu atátu despre averea societatei, cátu si despre spese, care-lu va presentá adunarei generale,

4) va priveghiá intrebuintiarea funduriloru dupa budgetu, care va fi votatu de adunarea generala,

5) e insarcinatu cu directiunea lucruriloru si cu tota administratiunea.

§. 8.

Consiliulu de administratiune in intielegere cu presiedintele asociatiunei va conchiamá adunarea.

Adunarea generala se va conchiamá una data pre annu, si numai in casu de lipsa se va poté conchiamá si mai desu. Consiliulu de administratiune va tiené siedintie lunarie si dupa impregiurari si mai desu pre luna.

§. 9.

Adunarea generala va regulá budgetulu; va alege membrii consiliului, va tractá tote cestiunile ce se voru pune la ordenea diliei.

§. 10.

Marindu-se fundurile societatei, consiliulu de administratiune va avé se proiecteze folosirea funduriloru spre inbunetatefrea agriculturii si acéste proiecte le va supune adunarei generale spre aprobare.

§. 11.

Fundurile acestoru societati nu se voru poté folosi decâtu numai spre scopuri agricole, si in casu de desfintiare a unei-a din acéste societati, fundurile ei se adaugu la fundurile scoleloru comunale cu obligatiunea de a se poté folosi numai spre propagarea sciintiei si afaceriloru agricole.

§. 12.

Toti membrii societatei voru avé in vedere mai alossu redicarea starei tierraniloru, si ast'a prin introducerea invetiamentului agricolu teoreticu si practic, prin adunari publice, prin espositiuni, remuneratiuni, cátu si prin introducerea si latirea de instruminte si machine agricole.

§. 13.

Acéste statute provisorie voru fi presentate la cea d'antáia adunare generala spre desbateré si emendare.

§. 14.

Adunarea generala va alege o comissiune spre a face unu regulamentu specialu.

Supunendu acestu proiectu de statute judecarei O. P. am viua sperantia că nu voru lipsi barbatiu petrungi de insemnate obiectulu despre care tractodia, — barbatiu cari de multu sunt convinsi, că numai prin progressarea acestui ramu vitalu va poté se prosperedie natiunea romana, se va poté ameliorá si inbunetati starea populatiunei, si prin urmare numai asiá va fi cu potintia inaintarea binelui materialu, si cu acést'a latirea culturii spirituale si localisarea civilizatiunei adevératu mantuitoria si fierici-

torie, — d'eu, nu voru lipsa barbatii, cari voru luá initiatiua intru laborarea cu activitate spre a redica cultura pamentului la Romani.

Si d'eu pentru ce am sperantiele celle mai magulitorie, pentru ca luati, ve rogu, ori care d'entre carierele cu cari se indelecticescu Romanii, si veti vedé, ca nu numai singuru indemnulu si amorea spre munc'a pamentului innasute ia Romanu, d'eu, nu numai ast'a este causa ca pre langa cariera ce possede — si alego — daca nu pre data in teneretie, de securu mai tardu — de a dou'a meseria, cultivarea pamentului, — ci pre langa innasuta-i amore mai e si alta potere neindurata care 'lu silisce la acest'a: este lips'a de a poté duce una vietia mai multumitoria si de a asigurá viitorulu familiei sale.

Voiti, ve rogu, sé luámu cariera cea mai latita intre Romani: pre utimea, apoi sciti, mai bine de catu mine ca pucini sunt de acei-a cari tienu si potu tiene imbracisate numai frumosele si inaltele sciintie, pentru acoror'a apropiare (insusire, acastigare) au muncitu pote dieci de anni, — inse mai toti sunt de acei-a, cari indata, dora a dou'a di dupa santire, trebuie sé se ocupe si cu a dou'a profesiune: cu cultura pamentului, ca asiá sé-si assure una essistintia, se d'eu, mai multumitoria.

Cu câte neajunsuri si greutati, are a se luptá câte daune a suferi in decursu de mai multi anni, junele preutu pana a-si poté castigá cari-va cunoscentie si esperintie; si dupa acea inca si-porta economi'a sa numai dupa obicei, ca-ci i lipsece cunoscentiele spre una lucrare progressiva si sistematica, i lipsece sciintia spre a introduce si applicá acelle moduri de cultura, a-se ocupá cu acei rami de economia, cari i-ar' poté da venituri mai mari, si prin cari totu odata ar' da cellu mai frumosu impulsu populatiunei spre a-si imbunetati economi'a si asiá a-si asigurá unu venitu mai frumosu.

Numerosii investitori de sate nu-si gagescu si ei sustinerea lor asiá dicundu numai si numai in culutura pamentului?

Se dicemu ca astfelu urmédium preutii si investitorii si celloru alte natiuni.

(Va urmá).

VARIETATI.

(In cestiunea padurilor Nasaudane) comisiunea ad hoc va tiene siedintia mane, domineca in 8. febr. la 10. ore antemerid. — Factum infectum fieri nequit. Camera pote pune sub accusa pre ministri, i pote condemná la desdaunare, — daca dauna s'ar fi facutu statului, ceea ce nu este, — dar a invalidá actulu de invoieia, trecutu prin tote forme si sanctionatu de imperatulu-rege, acest'a nu pote camera si nu va poté ori catu s'ar sceme inimicii romanilor sumutiati de familia Keményesciloru — ca-ce numai acesti-a au scormonitu relevarea cestiunii, — acesti-a dupa ce n'au sciutu neci odata sé probe dreptulu loru de pretinsiuine, au sumutiatu batendu la tote usiele si strigandu ca s'a pagubitu tierr'a, dar mintiuna este assertiunea loru, precum mintiuna, ba rapacitate aristocratica fusese pretinsiuinea loru. Atát'a asta data pentru ca diplomaticosii correspundinti ai mamei „Gaz. Frans.“ sé nu se bolnavesca de obosela excessiva cercandu sé scotia „pe tr'a intelleptiunei“ d'in fantan'a unde n'au cadutu...

(† Necrologu.) Josifu Romanu advocatu cu fia sa Veturia, mam'a-soara Maria Covaciu nasc. Almasianu si in numele consangeniloru, cu anima plina de dorere facu cunoscutu, ca multu amat'a socia, mama si respectivu fia **Paulin'a Romanu** nascuta Covaciu in urmarea unui indelungatu si greu morbu de peptu in annulu vietiei sale 34 si alu ferocitei Casatorie 18 in 1, febr. ser'a la 10 ore dupa ce s'a impacatu cu Creatorule seu a adormitu in Domnulu. Cultulu funebrele se serba dupa ritulu greco-catolicu in 3 febr. la 3 ore dupa amdi, era Sant'a liturgia pentru repausulu sufletului mortei se

tienu in 4 febr. dem: la 8 ore in baserica gr. Cat. Catedrale, de Oradea-Mare.

Despre immormentare diariulu de Oradea-Mare („Nagy-Várad“) serie urmatoriele „Eri (Marti, 3 febr. a. c.) se immormentá soci'a dlui adv. Iosifu Romanu, participandu unu publicu numerosu. La 3 ore d. m. mare multime de ome ni si numerate trasure inaintau de la locuinti'a defunctei, spre baserica catedr. rom. gr. cat. unde intregu clerulu rom. gr. cat. d'in locu capitulu gr. c. in frunte cu Pr. Ssa Episcopulu I. Olteanu, au primitu sicriulu. Ceremoni'a funebrele o condusse Parintele Episcupu cu assistintia splendida avendu coron'a pre capu si in mana sceptrulu archipastorescu prevediutu cu velu de doliu. Ca la 2000 omeni era de facia, implendu baserica pana la indesuire. D'entre cei de facia amintimu pre Aless. Romanu deputatu dictale si Red. „Fed.“ mai multi membri ai tribunalelui reg. si ai corporatiunei advocatorulu ai carei-a membri redicaru sicriulu. Petru diotriele cantari de doliu in decursulu ceremoniei funebrele le essecutu chorulu vocale aflu tenerimei rom. d'in seminarulu gr. cat. era juristii romani portara faciele in giurulu sicriului.“ — Diariulu „Familia“ adauga „Asiá intre lacrima si doliu generale fu petrecuta la repausulu eternu soci'a iubitoria, mam'a doioasa, fia buna si roman'a zelosa carea in florea vietiei a trebuitu sé ne paresesca fara a-si fi plinitu misiunea, fara a-si vedé realisata idea predilecta: „infintiaru unu institutu pentru crescerea fetitieiur romane, in interessulu carui-a lassá prin testamentu d'in partea sa, 1000 fl. v. a. disponendu, ca summ'a adunata pana acum spre acestu scopu, si slocata cu ipoteca pre la privati sé se incasseze si facundu-se socotelele publice sé se depuna in cass'a de postrare pana la ulterior'a despunere a celloru competinti. Cerendu de la Domnedieu mangaiare pentru cei mai de aproape intristati rostimu cu pietate „eterna pomenirea ei!“

† Nicolau Marcusiu, capellanu gr. cat. de Oradea-Mare Stefanu Borosiu cu socia-sa Magdalen'a Bozinteanu, fii acestoru-a: Joanu, si socia-sa Maria Pallady, Ann'a si soiculu seu Paulu Erdelyi, cu Jonu Bozinteanu, Ann'a Bozinteanu soci'a lui Joanu Christianu, Elisabet'a Bozinteanu soci'a lui Petru Mihuti, in numeleloru si alu celloru alalti consangeni, cu inima plina de dorere facu cunoscutu, ca multu iubit'a socia, fia, si nepota *Maria Marcusiu nasc. Borosiu* in urmarea unui morbu greu de o septemana in annulu vietiei ferocitei Casatorie alu 7. in 3. febr. impacatu cu Creatoriulu seu a adormitu in Domnulu. Fia-i tierrina usiora, si memori'a neuitata!

(Multiamita publica) Subseminatulu me senti indatoratn a esprime cea mai ferbinte multamire Onorab. familie rom. Bot'a de Brebeni, care me ajutá, darundu-mi d'in padurile ei lemnele de stegiaru necesarie spre a-mi poté redica casa de locuinta. Binefacerile acestei nobile familie se manifesta cu tote ocaziunile unde sunt a se alina sufferintie omenesci. Asiá in comunit. Cofoi'a (Kohpataka) se iscase la 13 Sept. 1873. unu focu mare in urm'a carui-a se prefacura in cenusia: 3 case, 3 siure, stauale cu tote celle afatorie intru si pre langa elle, nepotendu celle trei familie statatorie d'in 17 membri, sé scape nemica d'in tota averea loru, de ora ce claditurele de altmintrea inca forte indesuite, au fostu tete acoperite cu godiu, era seccat'a in urmare timpului ferbinte, au fostu excessiva si astfel arsera pana si fundamintele. Bietiloru nenoricitu nu li remase in acestu timpu de lipsa generale si spre erna, neci buccate neci vestiminte, neci nutrementu pentru vitele remase. Pre acesti nefericiti inca i-a ajutatu bun'a si iubitori'a de aproape nobil'a familia Bot'a, insocita si de alti individi cu inima buna, cari au springitu carratulu lemneloru etc. pentru ca bietii omeni sé pota intempera ern'a sub acoperementu. Fia ca generos'a fapta a numitei familie sé servesca de essemplu in acestu timpu de generala saracia! — Prislopu, 15/27 Jan. 1874. Alessiu Latesiu, investitor. popor.

(Limb'a magiara si officialii de la cállile ferrate in Croati'a.)
Cu privire la acesta cestiune aflámu in foi'a officiale urmatorulu comunicatu: „Mai multi deputati croati intrebarea díllele trecute pre ministrulu de comunicatiune, ca — pre basea noiei impacatiuni cu Croati'a — necunoscerea limbei magiare intru catu pote fi desavantagiosa pentru unu fiu allu Croatei applicatu la cállile ferrate din Croati'a? — Acesta convorbire privata, ce a avutu locu intre numitulu ministru si deputatii croati s'a interpretatu falsu din partea mai multoru foi, pentru aceea foi'a officiale se semte indemnata a da urmatoriele desluciri: In respunsulu seu cátra deputatii croati ministrulu a dechiaratu, ca organele cállii ferrate de statu, in affacerile loruru cu auctoritatile publice din Croati'a se folosescu eschisivu numai de limb'a croata, si la tote actele prezentate la acelle auctoritati se respunde era-si numai in limb'a croata; assemene si in comunicatiune cu publiculu se folosescu de limb'a croata, era tipariturele ce se impartu in publicu inca se voru compune pre langa limb'a magiara si in cea croatu; inse in interessulu servitiului internu se cere ca acelle affaceri, cari cadu eschisivu in cadrulu acestui servitiu internu, sé se porte in un'a si aceea-si limb'a si forma. Impregiurarea, ca unu fiu allu Croatei nu scie unguresce, nu pote impedeá primirea lui in servitiulu cállii ferrate de statu; inse cu tote aceste este in interessulu punctualitáti, a unitáti si securitáti servitiului ca acei officiali, in decursulu serviciului loru, sé nisuesca a-si insusi in ore-care mesura acea limba, care se folosescu la tote cállile ferrate si fara de care nu-si pote implini detorint'a cu punctualitate.

(Fratii siamesi.) Foiele americane ni aduce unele detaiuri despre momentele ultimej alle vietii gemeniloru din Siamu. — Unulu d'entre ei, Chang, a fostu lovit de paralisia inca de mai multu tempu si spre a-si mai alina dorerile se apuca cu totu de adinsulu de meseria betiei. Astfelu de câte ori bea mai multu de catu potea sé supporte, — si acest'a sé intempla mai in tote díllele — fratii siamesi trebuiau sé jaca in patu. Cu una di inainte de morte ei se mai scolora odata din patu inse indata in noptea urmatori'a starca sanetáti lui Chang se intorse cu totulu spre reu, asiá incátu pana la 4 ore de demanetia si-dede sufletulu in manile Domnului. Eng. fratele seu, nu poté sé supporte dorerea ce i causa acesta perdere si dedata si-perdú mintea si dupa una ametiela de doue ore trecu si ellu la vietia eterna.

(Comunitatea San-Martinu,) in Comitatu Cetáti-de-balta, a capetatu de la ministerulu de commerciu dreptulu, d'a tiene pre langa tergulu annualu de pana acum, inca alte trei terguri, si anume in 1. Marte, 24. Iuliu si 15. Octobere.

Sicri electrice.

Rom'a, 6. febr. In sied. de asta-di a Camerei Minghetti impartesiesce, ca regele au primitu demissiunea lui Scialoia si cu ducerea portufoiliului instructiunii publ. au insarcinatu interimalu pre ministrulu affaceriloru interne Cantelli.

Rom'a, 6. Febr. Diariulu „Italia“ serie ca cardinalulu Chigi nu va parasi Parisulu pana la an. viit. dar ca nunciulu de la curtea de Vienn'a card. Falcinelli va pleca catu mai currendu de la Vienn'a si anume numai decátu dupa reinsanetosiaru sa, (Nou'a lege relativu la corporatiunile beser. au turburatu amicabilele relatiuni intre Rom'a si Vienn'a.)

London, 6. Febr. D'in 420 deputati alesi sunt 227 conservatori, 193 liberali. Acesti-a castigara 24 era conservatorii 61 cercuri elect. Turburari seriose se intemplara in Hanley, Wolverhampton si Ascalonu, unde mai multe persone fusera, uccise si ranite. Diariulu „Teims“ d'ice: Se pote prevedé, ca respunsulu tierrei (prin rezultatulu alegeriloru) contrariu vederiloru lui Glad-

ston, va indemná pre acestu-a a-si cer demissiunea inainte de deschiderea parlamentului.

Berlinu, 5 Fauru. Nou'a sesiun a corpuriloru legiutorie s'a deschis asta-di prin unu discursu cetitu de Bismark in numele imperaforelui si alliatiiloru sci. Discursulu constatedi ca regularea noiei transformatiuni politice a Germaniei in partea sa principale s'a inchiatu si ca legislatiune communa s'a essecutatu aproape fanice una exceptiune. Betranele tiergermane pre cari resbellele de mai multu le-a rapitu de la Germani'a pre pacea de la Francofurtu s'au reincorporatu de nou si acum pentru prim'a data sunt reprezentate constitutionalment. Discursulu annuncia nou'a lege militare si d'ice: Regularea armatei germane este un'a d'entre principalele detorintie, carea ni impune a aperiá scuti independintia teritoriale si dezvoltarea poteriloru spirituali si materiali. Discursulu annuncia mai departe, multi multe proiecte de legi, intre cari si un noua lege de pressa, prin care voiesca se pune stavila abuseriloru ce se facu cu libertatea de pressa. In fine amintesc ca rezultatele economiei de stat din annulu trecutu sunt forte favorabile; perceptiunile sunt multu mai considerabile ca erogatiunile. Cu privire la relatiunile externe discursulu semte indreptatlu a enuncia ca tote vernele straine dimpreuna cu cellu de Berlinu, sunt resolute a sustiene pacea cu ori-ce pretiu.

Paris, 5 Fauru. Foi'a officiale publicu ca respunsulu maresialului Mac-Mahon la allocutiunea presiedintelui de la tribunallu comercialu. In acestu respunsu se d'ice: „Lucrarile ce avemu d'a le essecutá acum in urm'a calamitatiiloru resbellului adeca restaurarea forturilor in giurulu Parisului. inca in annulu acestu-a voru procurá ocupatiune in una multime de lucratori. Intre acelle cause, cari dupa parerea D'alle au facutu sé se impucinedia lucrurile, ai i s'aratu si ingrigirile referitorie la ordinea publica si inoieiele publicului spre stabilitatea guvernului. Astfelu temeri le-asu fi intiellescu inainte de asta cu câte-va lune, asta-di inse el nu mi se paru fundate. Adunarea nationala in 19 nov. an. tr. mi-a prelungit potestatile pre 7 anni, si fi siguru prima mea detorintia, este, a porgrige ca acestu conclusu sé se realis die. In acesti 7 anni voiu sci sé procur respectu ordinei legali inainte ori cui; voiu sci se redau spiritelorlu libere s'ea si sé facu sé reinvia increderea. Increderea nu se decretedia, inse faitele voru fi de astfelu de natura incatu voru fortiá si storce increderea.“

ALESSANDRU ROMANU

Propriet., edit. si red. respundiet.

Sifilitic'a si impotenti'a,

fia vechie séu de currendu nascute,

se tratédia dupa metodulu homeopati de Dr. **I. Ernst**, Pest'a, strad'a Ililoru nr. 6., etagiulu II., usi'a nr. 1 de la 2—6 ore dupa media-di.

Aceste morburi se tratédia a dese ori in modulu cellu mai usioru cu dose mariu iodu si argintu viu, si acest'a se face mai spre ajungerea unu resultatulu momentanu. Pacienti vindexati in modulu acestu voru cadé mai currendu séu mai tardu morburile cele mai infricosiate, incátu in aduncele betranetie voru avé, dorere, suferi greu de consecintiele acestei traté usiore si superficiale. Scutu contr'a acestu felu de hole ofere metodulu de tratere homeopaticu, care, precum este cunoscutu, e numai ca vindeca dorerile cele mai inchite, ci efectulu lui este asié de binefacatoriu, incátu nu lassa nice cea mai mica treme de urmári ralle. Diet'a ce se va prescrie este simpla si usioru de tienu.

8—12